

Novi Matajur

Leto III - Štev. 5 (53)
UREDNIŠTVO in UPRAVA
Cedad - via IX Agosto 8
Tel. (0432) 7 13 86
Poštni predal Cedad štev. 92
Casella postale Cividale n. 92

ČEDAD 1.-15. marca 1976
Autorizz. Tribun. di Trieste n. 450
Izdaja ZTT
Tiskarna R. Liberale - Cedad

Izhaja vsakih 15 dni
Posamezna številka 150 lir
NAROČNINA: Letna 3000 lir
Za inozemstvo: 3500 lir
Poštni tekoči račun za Italijo
Založništvo tržaškega tiska
Trst 11-5374

Odgovorni urednik: Izidor Predan
Quindicinale
Za SFRJ Ziro račun
50101-603-45361
» ADIT » DZS, 61000 Ljubljana,
Gradišče 10/II - Telefon 22-207

Sped. in abb. post. II gr./70
Poštnina plačana v gotovini
OGLASI: mm/st + IVA 12%
trgovski 100, legalni 200
finančno-upravni 150,
osmrtnice in zahvale 100,
mali oglasi 50 beseda

NOVA KRIVICA

Dolgi verigi krivic, ki so bile storjene v stoletjih Slovincem v videmski pokrajini, se te dni pridružuje nov, sramoten in kravavo boleč obroček. Sramoten in kravavo boleč tudi zato, ker nam je bila storjena groba krivica v XX. stoletju, v središču civilizirane Evrope, v času, ko se vsi pametni ljudje izjavljajo za odprtost, za vsestransko sodelovanje in omikano soživiljanje med narodi, tudi z različno družbeno ureditvijo. Storjena nam je bila krivica proti vsem obstoječim zakonom v Republiki Italiji, ki se ponša z dvatisočletno kulturo in civilizacijo, v času, ko se toliko opeva demokracijo in svobodo, dobrote demokratičnega pluralizma in ko se graja druge države, da ovirajo demokratične svoboščine svojim državljanom.

Ta krivica nam je bila storjena po podpisu pogodbe med Italijo in Jugoslavijo v Osimu, katera ureja državne meje med obema državama in v kateri je govora tudi o zaščiti jezikovnih manjšin.

Upam, da ste vsi razumeli, za kaj gre.

V Ukvah, v Kanalski dolini, je organiziral domači župnik, na večletno željo tamkajšnjih staršev, šolski tečaj slovenskega jezika za otroke. Odziv je bil dober — in ni moglo biti drugače — saj tam živijo v večini Slovenci.

Didaktično ravnateljstvo v Trbižu je privolilo prošnji do mačega župnika in tako se je tečaj redno začel v šolskih prostorih 2. februarja t.l. Navdušenje je bilo veliko, tako med 21. obiskovalci tečaja, kakor med starši.

Tisti, ki je upal na neuspeh, je bil razočaran. Smatral je nujno potrebno, da avtoritativno in protizakonito poseže v zadevo: prepovedal je nadaljevanje tečaja slovenskega jezika in to — ne toli-

ko zaradi tečaja samega — pač pa čato, da bi zadušil navdušenje naših otrok in staršev, da bi neuspeh ukovskega tečaja predpostavil »nevaren precedens« ter se razširil na vse Slovence videmske pokrajine.

Kdo je prepovedal tečaj slovenskega jezika v Ukvah?

Didaktično ravnateljstvo v Trbižu že ne, če je že prej dalo dovoljenje za nj.

Je to pobuda same nadu-

čiteljice v Ukvah? Nemoremo verjeti, ker se mora podrežati višjim šolskim oblastem in izvajati njih ukaze. Potem ostane samo šolski proveditorat v Vidmu, ki je ukrepal na takšen nedemokratičen način, kakor pred dvema letoma v Brdu.

Naj bo ta ali drugi odgovoren za ta nedemokratičen postopek, je treba stvar do dna razčistiti. Krivce je tre-

ba klicati na odgovornost. Otrokom, staršem, župniku in učitelju tečaja, katerim izražamo vso našo solidarnost, je treba datizadoščenje, popraviti jim storjeno krivico na škodo njihovega človeškega dostojanstva, vrniti jim vero v demokracijo in svobodo s tem, da se bo redno nadaljeval, v šolskih prostorih, tečaj slovenskega jezika.

Izidor Predan

V UKVAH prepovedali tečaj Slovenskega jezika

ODLOČNA OBSODBA DEMOKRATIČNIH STRANK IN SLOVENSkih KULTURNIH DRUŠTEV

INTERPELACIJE V RIMSKEM PARLAMENTU V DEŽELNEM IN POKRAJINSKEM SVETU - IZOLIRANI AVTORII ANTIDEMOKRATIČNEGA UKREPA

Kakor pišemo v našem uvodniku, je bila storjena Slovincem videmske pokrajine druga groba krivica. Podobno, kot pred par leti v Brdu in Teru, so sedaj šolske oblasti prepovedale tečaj slovenskega jezika v Ukvah, v Kanalski dolini, ki ga je organizirala v šolskih oslopjih tamkajšnja župnija.

Ta nedemokratičen ukrep je prišel po podpisu italijansko-jugoslovanskega sporazuma v Osimu, po sklepu videmskega pokrajinskega sveta, s katerim se priznava obstoj slovenske manjšine v Beneški Sloveniji in Kanalski dolini in po izjavah deželnega odbornika Colonija, ki jih je podal v deželnem svetu po prepovedi slovenskega pošolskega pouka v Brdu.

Takrat je Coloni med drugim izjavil:

« Deželni odbor smatra za potrebno povedati, da če bodo hotela društva, Zveze in druge ustanove organizirati tečaje slovenskega jezika in če bodo smatralo potrebno se

posluževati šolskih avel, se ne bodo več znašle pred oviro šolskih oblasti ».

Ta izjava deželnega odbornika Colonija je bila kasneje ojačena s programskimi izjavami predsednika deželnega odbora (globalna zaščita slovenske narodne manjšine) in z mednarodnimi obveznostmi po podpisu sporazuma v Osimu.

Slovenski tečaj v Ukvah je obiskovalo 21 otrok. Tečaj je vodil domači prof. Salvatore Venasi, ki poučuje na srednji šoli v Nabrežini pri Trstu.

Po prepovedi tečaja v šolskih prostorih, se ta vrši v župnijski cerkvi in ga sedaj obiskuje 26 učencev, kar predpostavlja absolutno večino šoloobveznih otrok v Ukvah. Kakor pišemo na drugem mestu, je bil uspeh tečaja popoln, kar ni moglo iti v račun skrajnim, nestrpnim nacionalistom.

Treba je bilo udariti po navdušenju in narodni zavesti otrok in staršev.

Toda tisti, ki je hotel s silo zadušiti tečaj, se je krepko uštel. Število udeležencev tečaja se je povečalo, čeprav za sedaj samo v cerkvi, kakor že povedano.

Avtorji antidemokratičnega postopka so se uštelili tudi na drug način.

Kvečjemu in ploskajo lahko samo fašisti, drugače so popolnoma izolirani.

Komunistični in socialistični poslanci so protestirali v rimskem parlamentu.

Naslovili so interpelacijo na ministra za šolstvo in na ministra za zunanje zadeve. Zadrževali preiskavo, da bi se odkrili odgovorni nezakonitega postopka.

Prav tako so komunisti, socialisti, Slovenska skupnost in demokristiani predložili interpelacijo v deželnem svetu.

Pokrajinski odbor Demokracije Cristiane v Vidmu je obsojil dogodek.

Nadvse važna je interpelacija, ki so jo skupno podpisali komunisti, demokristiani socialisti in Movimento Friuli in jo naslovili na predsednika pokrajinskega sveta Turella.

Slovenska kulturna društva iz Benečije in Kanalske doline ter Zveza slovenskih izseljencev so protestirala s posebnim dokumentom, katerega so poslali videmskemu šolskemu proveditorju, furlanskim poslancem v rimskem parlamentu, vsem tajništvom političnih strank, predsedniku deželnega odbora, predsedniku videmske pokrajine in vsem lokalnim časopisom.

Številne protestne izjave so naslovili na šolske oblasti slovenske in italijanske organizacije, ustanove in posamezne osebnosti. V Trstu in Gorici so imeli protestna zborovanja slovenski dijaki in profesorji.

Solidarnost Slovincem in italijanskih demokratov nam je danes bolj potrebna kot kdajkoli prej. Bijemo težak boj za naš narodnostni obstoj, za najosnovnejše narodnostne in človečanske pravice. Bijemo se za spoštovanje določil republiške ustave in za sprejete mednarodne obveznosti.

Krivični postopki na škodo naše etnične skupnosti ne smejo postati pravilo in zakon.

Prepoved slovenskega tečaja v Ukvah mora biti preklicana! Tako v Kanalski, kot po beneško-slovenskih dolinah, imajo naši otroci pravico do učenja v materinem jeziku. Samo na ta način bo vrnjena italijanskim državljanom slovenske narodnosti vera v pravičnost in demokracijo.

UGOVIZZA

AUTORITARISMO ED INTIMIDAZIONE

Purtroppo ancora oggi si esercitano forme larvate di autoritarismo e di intimidazione nelle nostre scuole, anche nei centri a noi più vicini.

Ad Ugovizza si è andati molto più avanti, secondo un metodo che pensavamo ormai del passato.

Se si pensa che oggi la Scuola italiana aspira ad una dimensione moderna e democratica, attraverso il decentramento e la riforma dell'istruzione, la responsabilizzazione dei genitori e delle forze sociali nei consigli distrettuali e di istituto, la sperimentazione, ecc.) apparirà veramente desolante il quadro offerto dalla cacciata dalla scuola di un gruppo di 21 ragazzi, oggi saliti a 26) guidati da un insegnante qualificato, ai quali viene negato, in nome dell'autorità scolastica, il diritto di istruirsi nella lingua slovena, già parzialmente nota nella forma dialettale.

Desolante per le finalità che la scuola italiana stessa dichiara di porsi, esprimendo volontà di inserirsi nello ambiente e nella società di tener conto della libertà di scelte alternative, pluralistiche, della stessa utilità pratica che può derivare dall'apprendimento linguistico sloveno.

A Udine, 744 studenti e professori dello « Stringher », compresi i nostri giovani delle Valli, hanno firmato una

petizione per l'istituzione di una cattedra di lingua slovena.

Ciò vuol dire che esiste uno spazio occupazionale, nel quale i ragazzi delle Valli del Friuli orientale potrebbero inserirsi in modo privilegiato, per le conoscenze slovene di base derivanti dal dialetto familiare.

Ciò vuol dire che vi sono prospettive culturali di elevatissimo livello per i nostri giovani, se si pensa alla futura Università di Udine, in cui si chiede che venga realizzato un corso di laurea di Lingue dell'Europa orientale.

E vi è, in fondo a tutto, una esigenza di libertà, di quella libertà che è menzionata in ogni momento, ma che, purtroppo, subisce gravi limitazioni per ogni atto di coscienza e di volontà espresso dagli sloveni del Friuli.

I gruppi consiliari della Provincia di Udine, (esclusi il M.S.I. ed il P.S.D.I. come altre istanze democratiche della Regione, hanno firmato un documento, in cui si chiede il rilascio dell'autorizzazione per il corso di lingua slovena di Ugovizza.

Per questo, oggi, ci pare di poter aggiungere che le forme estreme di violazione dei diritti naturali dell'uomo quali quella di Ugovizza, sono destinate all'isolamento ed alla condanna in tutta la opinione democratica.

Isolati gli autori del provvedimento antidemocratico

INTERPELLANZA UNITARIA AL CONSIGLIO PROVINCIALE

Al Signor PRESIDENTE della Provincia di UDINE

Oggetto: Interpellanza

I sottoscritti consiglieri provinciali, venuti a conoscenza della sospensione del corso facoltativo di lingua slovena, organizzato dal parroco nei locali della Scuola elementare di Ugovizza, e frequentato da 21 alunni delle elementari e delle medie:

interpellano

il Presidente della Provincia di Udine affinché, in armonia con gli accordi internazionali circa la tutela dei diritti delle minoranze; con le dichiarazioni della Regione autonoma Friuli - Venezia Giulia;

con il dibattito svoltosi in Consiglio Provinciale il 9 dicembre 1975 e le mozioni accolte nella seduta stessa sulla tutela, la valorizzazione e lo sviluppo dei gruppi etnico-linguistici sloveno, tedesco e friulano esistenti nella Provincia di Udine, facendosi interprete delle prese di posizione dei partiti democratici, delle associazioni e di varie amministrazioni, chiedo che venga autorizzata la prosecuzione del corso in conformità ai principi della Costituzione della Repubblica Italiana.

Petricig Paolo (PCI)
Chiabudini Giuseppe (DC)
Comini Mario Mattia (M.F.)
Majeron Sergio (PSI)

Letošnji sneg

I Circoli Culturali e l'Unione degli Emigranti della Benečia condannano il provvedimento delle Autorità scolastiche con cui viene impedito il corso di lingua slovena a Ugovizza

AL PROVVEDITORE AGLI STUDI DI UDINE
AI PARLAMENTARI FRIULANI LORO SEDI
ALLE SEGRETERIE DEI PARTITI LORO SEDI
AL PRESIDENTE DELLA GIUNTA REGIONALE TRIESTE
AL PRESIDENTE DEL CONSIGLIO REGIONALE TRIESTE
AL PRESIDENTE DELLA GIUNTA PROVINCIALE DI UDINE

I sottoscritti rappresentanti delle organizzazioni culturali e degli emigranti di lingua slovena della Provincia di Udine, venuti a conoscenza del divieto da parte del Provveditore agli Studi di Udine, di usufruire di un'aula scolastica ad Ugovizza nel Comune di Malborghetto-Valbruna per lo svolgimento di un corso facoltativo di insegnamento di lingua slovena, organizzato, su espresso desiderio della popolazione locale, dalla Parrocchia di Ugovizza, protestano vivamente contro questo nuovo provvedimento discriminatorio che ripete quello analogo compiuto il 9 novembre 1973 a Lusevera e Pradielis.

Le scriventi organizzazioni rilevano che le autorità in tal modo violano i principi della Costituzione Repubblicana, i diritti dell'uomo, nonché le norme di legge vigenti in materia e considerano la scuola come un'istituzione avulsa dalla realtà socio-culturale e insensibile ai più elementari diritti di democrazia e di libertà.

Simili provvedimenti sono evidentemente ispirati da mentalità faziose e renitenti all'attuazione dei decreti delegati e dimostrano che assolutamente non si vuole collocare la scuola nel quadro delle aspirazioni del gruppo etnico sloveno della Provincia di Udine.

Ancora una volta dunque i responsabili della scuola, i quali dovrebbero dare stimolo alla vita democratica e mettere in grado i cittadini italiani di parlata slovena della Provincia di Udine di esprimere la propria identità sia promuovendo la maturazione della personalità dei discenti mediante il potenziamento linguistico e culturale tanto prezioso nella Val Canale quanto in tutta la Slavia Friulana, sia offrendo strumenti operativi il più possibile idonei per opporsi ad ogni assimilazione forzata, continuano tali responsabili ancor oggi a perseguire l'obiettivo di eliminazione di tutte le forme di lingua non rientranti al sistema considerato standard.

Quando è da considerarsi iniqua e ignominiosa violazione dei principi di libertà questa tendenza di voler cancellare cioè che i bambini sloveni delle Valli dei Natisoni, del Cornappo, del Torre, della Val Resia e della Val Canale hanno di originale, spezzando così la loro personalità ed eliminando questa realtà culturale vivente che la scuola dovrebbe utilizzare per sviluppare nei ragazzi potenzialità in funzione del raggiungimento di sviluppi educativi armonici e naturali.

Rilevato infine che l'Amministrazione comunale di Malborghetto aveva esplicitamente espresso il suo favorevole parere per l'iniziativa, i sottoscritti rappresentanti dei Circoli culturali e dell'Unione emigranti della Slavia Friulana, chiedono che il provvedimento venga immediatamente revocato e venga concessa con sollecitudine l'autorizzazione da parte del Provveditorato agli Studi, affinché il corso possa essere ripreso come è nell'attesa della popolazione interessata.

Ugovizza, 24 febbraio 1976

Circolo di Cultura «Ivan Trinko» di Cividale del Friuli
Prof. GUGLIELMO CERNO
Centro ricerche culturali di Lusevera
REMO CHER
Unione emigranti sloveni della Slavia Italiana
CONT ADO
Centro Studi «Nediža» di San Pietro al Natisoni
PAOLO PETRICIG
Circolo Culturale «Rečan» di Liessa
CLODIG ALDO
I Sacerdoti gruppo «DOM» San Volfango
Sac. EMILIO CENCIG
Circolo di Cultura «Planinka» di Ugovizza
JANKO PRESCHEREN

Iz letošnje Prešernove proslave v Čedadu

DOLENJI BARNAS

Parve dni februarja je dopun mali Andrea Cosmacini 2 ljet življenja an je parvikrat videu sneg. Čudu se je «bjeli moki» an se na nji puno veselju.

Zelimo mu dosti zdravja, srečno an veselo življenje.

Kulturna društva in zveza emigrantov iz Benečije obsojajo prepoved tečaja slovenskega jezika v Ukvah

Predstavniki najpomembnejših društev Beneške Slovence so odposlali videmskemu šolskemu skrbništvu, strankarskim tajništvom, predsedniku deželne vlade odv. Comelliju, predsedniku deželnega sveta Pittoniju in predsedniku videmske pokrajine izjavo v zvezi s prepovedjo slovenskega pošolskega pouka v šolskih prostorih v Ukvah.

«Podpisani predstavniki kulturnih in izseljenskih društev Slovencev v videmski pokrajini smo izvedeli, da je videmski šolski skrbnik prepovedal uporabo šolske učilnice za neobvezen tečaj slovenskega jezika, ki ga je v Ukvah na izrecno željo prebivalstva priredil župnik. Protestiramo, ker se ponavlja diskriminacijska prepoved, ki smo jo 9. novembra 1973 utrpeli v Bardu in Teru; podpisani ugotavljamo, da oblasti s tem početjem kršijo republiško ustavo, človeške pravice in veljavne zakonske določbe ter obravnavajo šolske strukture kot tujek v odnosu do družbenega in kulturnega okolja, v katerem deluje. Gre za neobčutljivost do najosnovnejših demokratičnih svoboščin. Take ukrepe očitno navdihuje miselnost, ki je pristranska in odklanja uveljavljanje pooblaščenih odlokov ter s tem dokazuje, da ne mara uvrščati šolstva v okvir zahtev slovenske narodnostne skupnosti v videmski pokrajini.

Še enkrat prav ljudje, ki so odgovorni za šolstvo in bi morali spodbujati demokratično življenje ter omogočati slovensko govorečih italijanskim državljanom videmske pokra-

jine, da izražajo svojo narodno istovetnost, učencem pa, da dozorevajo tudi preko jezikovno kulturnega potenciala, ki je v Kanalski dolini in Benečiji tako bogat, to preprečujejo. Morali pa bi ga spodbujati in nam nuditi operativna sredstva, da bi se upirali prisilni asimilaciji. Vendar pa odgovorne oblasti še dalje zatirajo vsak jezik, ki ne spada — po njihovem mnenju — v «standardni sistem». Zato menimo, da je krivična in sramotna kršitev načela svobode teženj, da bi zbrisali vse, kar je izvirnega pri otrocih iz nadiške, terske, rezijske in kanalske doline, da bi zlomili njihovo osebnost in odpravili to živo kulturno stvarnost, ki bi jo sama šola morala izkoristiti ter razvijati v otrokih v svrhu naravne in harmonične vzgoje. Pri tem poudarjamo tudi, da je občina v Naborjetu podprla to pobudo. Zato podpisani predstavniki kulturnih društev in Zveze izseljencev Beneške Slovenije zahtevamo takojšen preklic prepovedi in čimprej širše dovoljenje šolskega skrbništva, da se bo tečaj lahko nadaljeval, kot želijo prizadeti domačini.

Kulturno društvo «Ivan Trinko» iz Čedadu, Viljem Černo; Krožek za kulturne raziskave iz Barda, Remo Cher;

Študijski center «Nediža» iz Špetra Slovenov, Pavel Petričič;

Kulturno društvo «Rečan» iz Ljes, Aldo Klodič;

Duhovniki skupine «Dom», Štoblank, Emil Cenčič;

Kulturno društvo «Planinka», Ukve, Janko Prešeren.

ENOTNA INTERPELACIJA V VIDEMSKEM POKRAJINSKEM SVETU

Predsednik videmske pokrajine naj poseže pri pristojnih oblasteh, da bi pooblastile nadaljevanje pošolskega tečaja slovensčine u Ukvah, v skladu z določili republiške ustave. To zahtevo so postavili videmski pokrajinski svetovanci Pavel Petričič (KPI), Giuseppe Chiabudini (KD), Marco Mattia Comini (Furlansko gibanje) in Sergio Maieron (PSI) v vprašanju predsedniku vi-

demske pokrajine. Podpisniki vprašanja zahtevajo tak poseg na osnovi mednarodnih sporazumov o zaščiti pravic manjšin, izjav deželne uprave Furlanije-Juljske krajine in razprave, ki je bila decembra lani v videmskem pokrajinskem svetu in med katero so bila osvojena načela o zaščiti, valorizaciji in razvoju slovenske, nemške in furlanske jezikovne in etnične skupine v videmski pokrajini.

Interrogazione Democristiana al Consiglio Regionale

Al Signor Presidente del Consiglio Regionale Sede

INTERROGAZIONE

I sottoscritti Consiglieri regionali, di fronte alla sospensione di un corso facoltativo di insegnamento della lingua slovena, organizzato dalla parrocchia di Ugovizza, da parte della autorità scolastica, esprimono la propria preoccupazione per un atto che rischia di pregiudicare lo sviluppo culturale e civile di quella comunità.

Nel sottolineare che tale iniziativa è stata pienamente

accettata e sostenuta da parte della Amministrazione comunale, anche con una esplicita sollecitazione nei confronti della autorità scolastica, interrogano la Giunta regionale per conoscere quali iniziative intende mettere urgentemente in atto affinché il Provveditorato agli studi della Provincia di Udine consenta l'utilizzazione delle locali strutture scolastiche per la effettuazione del corso pomeridiano di lingua slovena.

VARISCO
MARTINIS
BIASUTTI
COLONI

Interpelacije komunistov in socialistov v rimskem parlamentu

RIM, 19. — Nezaslišana prepoved slovenskega tečaja v Ukvah je izzvala primerno reakcijo tudi v parlamentu, kjer je skupina komunističnih in socialističnih poslancev iz Furlanije - Juljske krajine zahtevala, naj pristojno ministrstvo prisili videmsko skrbništvo, da prekliche prepoved, obenem pa uvede preiskavo o odgovornostih za tako nezakonito in represivno početje, ki grobo žali Slovence in vse demokratične Italijane.

Vprašanje so podpisali poslanci Albin Škerk, Boris Fortuna, Mario Lizzero, dr. Castiglione in Enzo Menichino, naslovljeno pa je ministrom za šolstvo in za zunanje zadeve. Poslanci najprej opisujejo dogodke, ki so bralcem znani, navajajo izjavo ukovskega župnika in zaključujejo s temi besedami:

«Zaradi vsega navedenega sprašujemo pristojna ministra, če se jima ne zdi, da gre za zatiranje najpreprostejše človeške pravice, kar je v nasprotju z italijansko ustavo, z italijansko - jugoslovanskim sporazumom iz Osima, kjer je govor o zaščiti narodnih manjšin in z ministrsko okrožnico o poučevanju drugega jezika na jezikovno mešanih področjih ob meji. Zato sprašujejo podpisani poslanci, če se ministru ne zdi potrebno prisiliti videmsko šolsko skrbništvo, ki se je izkazalo v podobnem primeru v Bardu, naj nemudoma prekliche nezakonito prepoved. Obenem sprašujemo — se zaključuje vprašanje poslancev KPI in PSI — če se pristojnim oblastem ne zdi potrebno začeti preiskavo, da se ugotovijo odgovornosti za nezakonita dejanja videmskega šolskega skrbništva, ki žalijo čast republike in čustva Slovencev ter vseh iskrenih demokratov Furlanije - Juljske krajine».

Socialistični deželni svetovanci Zanfagnini, Ermano in Volpe pa so naslovljeni na predsednika deželnega odbora vprašanje, v katerem ugotavljajo, da je prav videmski šolski skrbnik že pred dvema letoma pokazal isto represivno zadržanje, ko je prepovedal podoben pošolski tečaj v Bardu, in da so takrat demokratične sile v deželnem svetu, primerno obsodile njegovo početje, medtem ko je deželni odbor zagotovil, da bo posegel, da bi preprečil ponovitev tovrstnih izpadov nestrpnosti.

Socialistični svetovanci poudarjajo tudi, da so med nedavno razpravo v deželnem svetu in na drugih, javnih razpravah sile sedanje deželne večine sprejele obvezo za uresničitev ustavnega načela enakopravnosti in globalne zaščite slovenske narodnostne manjšine v Furlaniji - Juljski krajini. Dogodki v Ukvah — se nadaljuje vprašanje predstavnika PSI — dajejo deželnim oblastem priložnost za poseg pri videmskem šolskem skrbniku in pri vsedržavni vladi za preprečitev takih diskriminatornih izpadov, ki so nezdržljivi ne samo z načeli ustave in deželnega statuta, ampak tudi s črko in duhom nedavnih mednarodnih sporazumov med Italijo in Jugoslavijo.

Zato podpisniki vprašanja nujno sprašujejo deželni odbor, katere konkretne akcije namerava sprožiti, da bi popravila kršitev pravice slovensko govoreče skupnosti iz Ukev do javne vzgoje v materinem jeziku, da bi enkrat za vselej napravila konec tovrstnim diskriminatornim dejanjem šolskih oblasti in da bi zagotovil slovenski narodnostni skupnosti pravico do študija in konkretno uresničitev kulturnih pobud, ki jih je ta skupnost sprožila v videmski, goriški in tržaški pokrajini.

Debenje pod Sv. Štoblankom

I PIU' BRAVI

FALSIFICATI I DATI NUMERICI SULLA POPOLAZIONE CHE PARLA LO SLOVENO

Il Gruppo di studio «ALPINA» di Bellinzona (Svizzera) ha pubblicato lo studio statistico «I quattro gruppi nazionali del Friuli - Venezia Giulia».

Le ragioni di questo lavoro sono indicate dal Gruppo stesso «perchè una Regione come il Friuli - Venezia Giulia, dove in un territorio non vasto e su una popolazione di poco più di un milione di persone si dà l'esempio di una estrema varietà culturale, con la presenza di ben quattro lingue, di cui due neolatine una slava e una germanica

è al tempo stesso un simbolo e un banco di prova del pluralismo democratico su cui può essere costruita un'Europa unita e federata».

I dati di questa indagine sono stati forniti direttamente dalle varie amministrazioni comunali (di cinque anni fa).

Lasciando ad altri il compito di una illustrazione approfondita dei dati ci interessa fare alcune considerazioni proprio su coloro che hanno fornito i dati.

Che sono questi:

Comune	Popolazione totale	LINGUA MATERNA			% di sloveni Valussi	differenza in %
		italiana	friulana	slovena		
Pulfero	2220	1332 60%	444 20%	444 20%	85%	65
Stregna	905	633 70%	45 5%	227 25%	90%	65
S. Pietro	2331	1282 59%	583 25%	466 16%	76%	60
S. Leonardo	1370	891 65%	27 3%	452 33%	89%	57
Taipana	1250	375 30%	63 5%	812 65%	93%	28
Drenchia	584	59 10%	75 13%	450 77%	96%	19
Lusevera	1140	57 5%	228 20%	855 75%	86%	11
Grimacco	924	44 5%	100 11%	780 84%	94%	10
Resia	1770	152 8%	34 2%	1594 90%	90%	—
Savogna	1208	50 4%	—	1158 96%	92%	4
TOTALE	13702	4865 35,5%	1599 11,7%	7238 52,8%	87%	

Gli altri comuni della Slavia sono riportati sotto un altro prospetto.

In particolare:

Torreano: su 2577 abitanti 276 con lingua madre slovena, Frepotto: su 1170 ne dichiararono 317.

Dalla lettura di queste cifre sorge irrefrenabile l'impulso di compilare una graduatoria dei comuni (ovviamente dei loro amministratori di allora, eravamo nel '71) che desideravano mostrarsi più «bravi».

Certamente «bravi» se si considerano le percentuali rilevate dal prof. G. Valussi scientificamente.

Pensiamo che, come minimo, molti non hanno afferrato bene ciò che il questionario degli svizzeri chiedeva; hanno confuso semplicemente i soliti «fischii» con i soliti «fiaschi»?

Il giudizio del Gruppo svizzero è più «duro»:... sorprendente è la risposta dei comuni di S. Pietro, S. Leonardo, Pulfero e Stregna, che dichiarano i loro cittadini in mag-

gioranza di lingua materna italiana. Questa dichiarazione è in contrasto sia con quella dei comuni della stessa valle, dai quali certo non si possono differenziare in modo così marcato, sia con il contenuto della relazione del prof. G. Valussi «Gli Sloveni in Italia» inserita...». E ancora:

«Anche se questa valutazione non tiene conto della recente assimilazione, come nota il Valussi, essa è in grado di convincerci che i dati a noi forniti dai Comuni di S. Pietro, S. Leonardo, Pulfero e Stregna sono affetti da un grossolano errore di interpretazione».

Indagare su questo «errore di interpretazione» ci porterebbe molto lontano.

Per cui terminiamo con un'ultima nota, questa positiva: con tutte le risposte «imprecise» dei nostri «bravi» rimane un dato incontestabile, anche con questi dati, e cioè che a casa nostra siamo pur sempre ed ancora maggioranza (52,8% secondo loro)!

S. PIETRO AL NATISONE RIPRENDERE LA SEDUTA DEL CONSIGLIO COMUNALE!

I problemi del Comune di S. Pietro al Natisono sono tali e tanti che non ci consentono capricci e baruffe in pieno Consiglio Comunale. Stanno di fronte a noi i problemi della Scuola superiore, del Collegio, dell'Artigianato e dei contatti con l'ESA, con la Comunità montana dei rapporti con la Provincia e, soprattutto, del Piano di Fabbricazione, mediante una effettiva consultazione del Consiglio.

Vi è un gruppo interno alla DC che, si dice, mira alla rottura dei buoni rapporti che si sono realizzati, su talune delibere, con la Lista Civica. E' da ricordare che, in un Comune come il nostro, solo la reale collaborazione fra i gruppi consiliari può condurre l'Amministrazione fuori dalle secche della sterilità amministrativa e dell'immobilismo. E' un giudizio diffuso.

Non si vede a questo punto come si possa interpretare il diritto alla critica ed alla proposta, prerogativa di ogni minoranza costruttiva, come atti illeciti e addirittura censurabili!

Nè si vede come possa un sindaco decidere di interrompere una seduta prima dell'esaurimento dell'ordine del giorno, mandando a casa i consiglieri che pure debbono esercitare appieno il diritto a discutere e deliberare.

Con una lettera responsabile e costruttiva, i consiglieri della Lista civica, rappresentanti del 47% della popolazione del Comune, hanno chiesto l'immediata ripresa della seduta interrotta arbitrariamente dalla D.C. Auspichiamo che tale lettera — da noi pubblicata nel precedente numero — trovi una positiva risposta da parte dell'Amministrazione Comunale.

Zadnje dni starega leta so se zbrali na večerji v Barnasu letniki 1937. Na spomin srečanja so nam poslali zgornjo fotografijo

Gianfranco Ellero : DUE POESIE

(Traduzione e presentazione di Marino Vertovec)

SUL CIARS

*Al svuale
un falc
ad alt
tal sël
lusini
dal Ciars:
come un brut
pensër
nol sa 'ndolà
pojàsi.*

ALBE DI UNVIAR IN FRIUL

*Il di al nas
subit rose
su la nêf cianine,
ultime a muri
tal scûr stelât.*

Con la raccolta poetica «Orlois», da cui sono tratte queste poesie, il nome di Gianfranco Ellero è entrato definitivamente e stabilmente nella cerchia dei migliori poeti friulani contemporanei di lingua friulana. Presentiamo queste due poesie nella versione originale e in quella slovena, non solo per la loro intrinseca bellezza, ma come simboli di due realtà fisiche che ci uniscono e che amiamo entrambi, sloveni e friulani: il Carso e il Canin. Le poesie sono tratte dall'ultimo libro di poesie di Gianfranco Ellero «Orlois».

Gianfranco Ellero je brez dvoma eden najvidnejših furlanskih kulturnih delavcev, pesnik, publicist in časnikar. Smo izbrali pričujoči dve pesmi, ne samo zaradi vsebinske umetniške vrednote, a predvsem zato, ker predstavljata dve starosti, ki sta skupni Slovincem in Furlanom: Kanin in Kras. Pesmi sta objavljeni v Ellerovi zadnji pesniški zbirki: «Orlois» (URE).

Predstavil in prevedel
MARINO VERTOVEC

IZ KANALSKE DOLINE

Srečanje v Naborjetu z videmskim prefektom

Pred parimi tedni je obiskal naš komun videmski prefekt dr. Domenico Spaziant, katerega sta spremljala njegov osebni tajnik dr. Natale Lebia in deželni svetovalec Libero Martinis. To delegacijo so sprejeli naš župan Anton Erlich in številni komunski svetovalci.

Župan Erlich je že v prvi vrsti obrazložil vse probleme, ki resno zaskrblyajo komunsko administracijo in ti so, kot jih tu naštevamo:

1) Nujna ureditev komunskega sedeža, ki ga sedaj skupno uporabljata komunska administracija in tudi župnišče (canonica);

2) ojačitev (potenziamento) vodovoda Ovcja ves (Valbruna) in tudi razširitev pokopališča te vasi. Poleg tega pa tudi konsorcijalno zažiganje smeti Kanalske doline, čiščenje potoka, ki je bil poškodovan pri povodnji leta 1966 in rešitev še rugih važnih vprašanj.

«Tudi zdravniška služba ni pri nas bogve kako dobro organizirana, ker nimamo stalnega zdravnika», je povedal župan.

«Da ne govorimo o komunskih tajnikih, saj smo jih imeli v zadnjih 5. letih kar 15», je zaključil.

Prefekt je seveda vse vzel na znanje in obljubil, da bo storil vse mogoče, kolikor je v njegovih močeh, da se bodo dobro in hitro rešili zgoraj navedeni problemi komuna Naborjet.

Po obisku v Naborjetu se je odpeljal prefekt v Ovcjo ves, da je videl s svojimi lastnimi očmi, kako deluje vzpenjača na Visarje in kakšne so snežne poljane tega področja.

Ob koncu svojega obiska je vsem zaželel dobro voljo in obilo uspeha pri nadaljnjem delu na administrativnem in turističnem področju tega predela Furlanije-Juljske krajine.

COME AUMENTANO LE PENSIONI ITALIANE

Con il 1.º gennaio si sono avuti i previsti aumenti delle pensioni I.N.P.S. conseguenti alla applicazione delle norme che prevedono la loro perequazione automatica sia con il variare del costo della vita che con la dinamica salariale. Gli incrementi, pur non essendo in taluni casi (soprattutto per quello che riguarda le pensioni al minimo) ancora tali da consentire un integrale recupero della perdita del valore reale della prestazione, sono piuttosto rilevanti.

I minimi di pensione, sia per i lavoratori già dipendenti da terzi che di quelli autonomi, salgono a 66.950 lire mensili (pari al 27,75 per cento del salario medio dell'ope-

raio dell'industria). Le pensioni superiori ai minimi aumenteranno, come prevede la legge, di una quota identica per tutti, sulla base dei punti di contingenza dovuti al variare del costo della vita, e di un'altra quota percentuale che rappresenta l'incremento, oltre la scala mobile del salario medio verificatosi nei dodici mesi (agosto 1974 - luglio 1975), presi a riferimento: la quota fissa è, per tutti i pensionati, di 18.100 lire mensili, quella percentuale pari al 6,9 per cento. Dal prossimo anno aumenteranno anche le pensioni sociali che dalle attuali 38.500 lire saliranno a 46.800 mensili.

PENSIONE DI VECCHIAIA DEGLI EMIGRANTI

La Corte di giustizia della Comunità Europea nella seduta del 21 ottobre 1975 ha dichiarato che le riduzioni fatte da certi governi sulle pensioni vecchiaia degli immigrati, sono contrarie al trattato di Roma.

Riuniti a Parigi il 21 novembre 1975, i Patronati di Assistenza Sociale INCA - ACLI - INAS - ITAL comunicano:

«La sentenza della Corte di Giustizia è il risultato dell'azione dei lavoratori e delle loro organizzazioni di fronte all'opposizione dei Governi di applicare una reale eguaglianza di diritti tra lavoratori migranti e nazionali.

Forti di questo successo e per ottenere:

— La modifica dei regolamenti C.E.E.;

— La revisione delle Pensioni Vecchiaia e superstiti, già liquidate;

— Il rimborso, rivalorizzato degli ammontari indebitamente ritenuti;

i PATRONATI ACLI - INAS - ITAL - INCA, decidono di proseguire l'azione comune e di sostenere le iniziative prese dalle centrali sindacali in FRANCIA e in ITALIA, per la difesa dei diritti dei lavoratori in materia di Pensioni Vecchiaia».

Nuove norme per il servizio di leva dei giovani emigranti

Le nuove norme per il servizio di leva (legge 31 maggio 1975) hanno risposto a certe richieste dei lavoratori immigrati ribadite alla Conferenza Nazionale dell'emigrazione. In particolare l'articolo 27 recita:

«I militari dispensati dal presentarsi alle armi perchè nati o residenti all'estero o espatriati anteriormente al diciassettesimo anno di età, i quali rimpatriano prima del compimento del 28.º anno di età o del 26.º in caso di residenza all'estero per documentati motivi di lavoro, sono obbligati a presentarsi alle armi con il primo contingente o scaglione che sia chiamato per compiere la ferma di leva a meno che essendo nati all'estero e investiti per nascita della cittadinanza estera locale, provino di aver prestato nelle forze armate del Paese di nascita un periodo effettivo di servizio alle armi non inferiore a sei mesi, salvo quanto diversamente stabilito da convenzioni stipulate con Stati esteri.

Coloro che rimpatriano dopo il compimento delle età indicate al comma precedente sono dispensati definitivamente dal compiere la ferma di leva, salvo l'obbligo di rispondere alle eventuali chiamate della loro classe».

CONVENZIONE ITALO - FRANCESE SUL SERVIZIO MILITARE

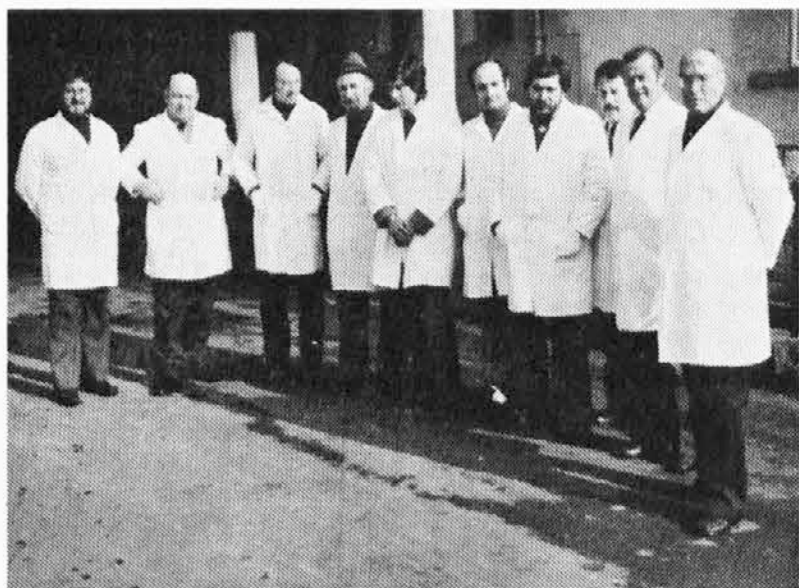
Il Governo francese ha approvato un disegno di legge sulla ratifica della convenzione tra la Francia e l'Italia relativa al servizio militare degli aventi doppia nazionalità firmata a Parigi il 10 settembre dello scorso anno.

Attualmente i giovani che hanno le nazionalità francese e italiana scelgono il paese nel quale desiderano effettuare il servizio militare.

Una volta ratificata la nuova convenzione essi verranno chiamati alle armi nello stato nel quale risiedono abitualmente, a meno che chiedano espressamente di svolgerlo nell'altro paese.

Checco in Ana pojeta na Božičnem koncertu v cerkvi Sv. Srca v Gor. Mersi

Delegacija zadrušnikov iz Benečije in Furlanije med obiskom kobariške mlekarne

VAŽEN OBISK V KOBARIDU

Voditelji zadrušne mlekarne v Ažli ter predstavniki furlanskih kooperativ gostje zadruga «Planika»

V sredo, 11. februarja, je odpotovala iz Ažle proti Kobariidu desetčlanska delegacija, katero so sestavljali predstavniki kooperative - mlekarne iz Ažle, predstavniki «Cooperative friulane», «Federazione Cooperative», ter predstavnik ERSA in pokrajinskega inšpektorata za kmetijstvo. V delegaciji sta bila: predsednik zadrušne mlekarne iz Ažle Riccardo Marinig in direktor Giuliano Troppina.

Z njima sta bila še prof. Firmino Marinig in mlekar Ettore Quarina. Ustanovo ERSA je zastopal Angelo Salvagno, «Cooperative friulane» Roberto Della Pietà, inšpektorat za kmetijstvo Danijel Čotar, čedadsko občino odbornik Mario Strazolini, ki dela na deželni odborništvu za kmetijstvo v Vidmu, Renzo Marinig, Izidor Predan pa «Federazione cooperative». Predan je bil povabljen tudi kot predstavnik Novega Matajurja.

Delegacija je bila povabljen obisk zadruga «Planika» v Kobariidu.

V sejni dvorani zadruga je člane delegacije sprejel Štefan Klanjšček, komercialni direktor Gabrške Jože in predsednik delavskega sveta Andrej Smrčkar, ki so jih pozdravili tudi v imenu odsotnega direktorja.

Predstavniki zadruga «Planika» so seznanili delegacijo o izkušnjah, ki so jih pridobili z delovanjem na zadružnem področju.

Povedali so, da so obnovili mlekarški objekt, da ne izdelujejo več sira, kate-rega je bilo včasih težko plasirati na tržišče, sedaj pa nimajo nobenih problemov za plasiranje novih mlečnih izdelkov.

Mleko v prahu, kondenzirano mleko, maslo, smetana, pastorizirano mleko za konzum ter potencirano mle-

ko v prahu za rejo telet, to so v glavnem njih izdelke: Povprečno predeluje mlekar članov zadruga 270 kvintalov dnevno, od drugih mlekar- narn pa ga kupujejo do 6 tisoč kvintalov letno. Tako so ga predelali lansko leto nad 14 milijonov litrov.

Predstavniki delegacije iz Italije so se zanimali, kako je urejena struktura zadruga, kakšno besedo imajo v njej zadružniki, kako jim plačujejo mleko, kakšne probleme imajo s prevozništvom, kakšna je splošna politika za razvoj zadružništva in kmetijstva v Socialistični Republiki Sloveniji.

Na vsa vprašanja so dobili izčrpne in podrobne odgovore.

Po razgovoru so predstavniki «Planike» so peljali delegacijo na ogled obrata, v katerem so mogli videti najmodernejše stroje za predelavo mleka. Tako razgovori, kakor ogled mlekarne, so bili zanimivi za vse člane delegacije. Videli so cel potek obratovanja od začetka, kjer sprejemajo mleko, do skladišča, kjer hranijo izdelke. Po pravici povedano, teh je malo, ker grejo sproti v promet, na tržišča.

Po ogledu mlekarne so povabili goste na kosilo, na Livo, kjer ima kobariška zadruga svojo restavracijo, hotel in supermarket. Tu so si še ogledali mlekovod, po katerem spuščajo mleko iz Livka naravnost v kobariško mlekarno. Tudi ta napeljava je zanimiva, a predvsem koristna. Z njo so odpravili problem prevoznitva, ki stane precej denarja in s katerim so nastajale težave, posebno v zimskih časih, ob snežnih zametih. Iz Livka spuščajo v Kobariid povprečno po 13 kvintalov mleka na dan. Ob najboljših sezonah ga umolzejo na Livku in okoliških vaseh tudi do 18 tisoč litrov dnevno.

Mlekarne-zadruga «Planika» v Kobariidu

Predsednik Macorig predstavil program gorske skupnosti nediških dolin

V soboto 14. februarja je bila seja svetovalcev nediške gorske skupnosti v Špetru. Seje se je udeležilo 25. od 40 svetovalcev, 15 svetovalcev je bilo odsotnih, ker jim je bil dostop do Špetra onemogočen zaradi snežnih zametov.

Seja se je že od vsega začetka pokazala bolj zanimiva in konstruktivna, kot tista, ki je bila 7. decembra 1975, ko je bilo izvoljeno novo vodstvo gorske skupnosti.

Predsednik Macorig je podal svetovalcem zelo obširne programske izjave.

Po njegovem poročilu se je razvila živahna, konstruktivna diskusija, v katero so posegli številni prisotni svetovalci, med njimi odvetnik Battocletti za KPI, profesor Firmino Marinig za PSI, ing Bonini za neodvisne, Mattelig, Osgnach za DC in drugi.

Komunisti, socialisti in neodvisni so pohvalili tisti del programa, ki se jim zdi stvarni in uresničljiv, kritizirali pa so njegove pomanjkljivosti. Prvikrat se je na seji skupnosti bolj jasno in konkretno govorilo o slovenskih etničnih problemih: Mattelig (DC), Battocletti (PCI), Marinig (PSI) in Bonini (neodvisen).

Na koncu se je profesor Marinig predložil 3 interpelacije in zahteval, da se o njih razpravlja in glasuje.

Ker je bila ura že pozna, so seje preložili na petek, 20. februarja. Za ta dan se je udeležilo seje 36 od 40 svetovalcev.

VALLI DEL NATISONE CONFRONTO POLITICO ALLA COMUNITA' MONTANA

Se la prima assemblea della Comunità Montana, insediata il 7 dicembre 1975, poteva aver lasciato delusi gli osservatori i quali pensavano che, dopo il 15 giugno, qualcosa doveva pur muoversi nelle Valli del Natisone, oggi rimane valido il giudizio che avevamo espresso sul cambiamento quantitativo, e soprattutto qualitativo, provocato nella vita politica delle Valli da quelle elezioni.

Mentre al Comune di S. Pietro al Natisone la DC tenta la strada della rottura con la minoranza, nella Comunità Montana si apre un confronto molto interessante. Esso richiederà certo, sia alla maggioranza DC che all'opposizione, consapevolezza, spirito critico, capacità politica ed impegno.

Ad un programma generico, piatto e pieno di luoghi comuni, esposto il 14 febbraio dal presidente Macorig, è seguito un dibattito serrato, di un livello certo superiore al consueto; vi sono intervenuti: Battocletti (PCI), Marinig (PSI) Bonini (Ind.), Mattelig e Osgnach (DC), ecc. Esso ha provocato un confronto ed una replica di contenuto, anche sulla proposta delle opposizioni di ordini del giorno di contenuto, sui quali la DC ha fatto convergere mozioni parallele.

Il voto pressoché unanime sulle mozioni e la replica del presidente all'assemblea del 20 febbraio hanno un significato non indiffe-

Večina je imela čas razmišljati o predloženih interpelacijah v petek, 20. februarja.

Ker je bila ura že pozna, so seje preložili na petek 20. februarja. Za ta dan se je bilo vreme izboljšalo in se je udeležilo seje 36 od 40 svetovalcev.

Večina je imela čas razmišljati o predloženih interpelacijah, zato je redložila tudi ona skoraj podobne interpelacije v potek 20. februarja.

Interpelacije se nanašajo: 1. na obstoj slovenske etnične skupnosti v naših dolinah in odobrovo sklepa videmskega pokrajinskega sveta, ki namerava sklicati konferenco o manjšinskih problemih; 2. interpelacija zadeva razvoj obrtništva; 3. višjo šolsko izobrazbo in 4. arheološki muzej v Čedadu.

Dane na glasovanje, so bile interpelacije — tako od večine, kakor manjšine — soglasno sprejete.

Sprejete so bile tudi programske izjave predsednika Makoriča. Zanje je glasovalo 20 svetovalcev večine, proti 9, vzdržalo pa se jih je 7.

V prihodnjih številkah nameravamo podrobno obdelati te programske izjave, kakor tudi sprejete resolucije.

Za zaključek naj dodamo, da je po 15. juniju zapihal tudi v naši gorski skupnosti nov veter.

Predvsem je važno, kar je poudaril predsednik, da bo vodstvo odprto za sodelovanje z vsemi demokratičnimi in resnično autonomističnimi silami.

rente: nessuna discriminazione nei confronti delle forze rappresentate nella Comunità (vedi PCI); impegno alla revisione dello Statuto, per accogliere il principio della specialità, anche per la natura etnico-linguistica della Comunità delle Valli del Natisone; approvazione del dibattito svoltosi alla Provincia di Udine sui gruppi etnico-linguistici del Friuli (la Comunità rivendica un ruolo di protagonista nella conferenza che sarà organizzata dalla Provincia, come si sostiene nelle mozioni votate — quella del PCI e PSI — che sollecitano la collaborazione delle Comunità montane); organizzazione di una conferenza sulla riforma della scuola ed il decentramento; consultazione con l'ESA per lo sviluppo dell'artigianato.

Importante anche l'accoglimento da parte del direttivo delle Commissioni della Comunità, di cui una, che rispecchia abbastanza la proporzionalità dei gruppi, (DC, PSDI, PSI, PCI ed Indipendenti), avrà carattere costitutivo.

Se gli sviluppi corrisponderanno alle premesse, potremo finalmente dire che la Comunità Montana delle Valli del Natisone si appresta a divenire un reale momento di democrazia e di confronto politico, soprattutto quando si passerà al lavoro di pianificazione e ad un rapporto nuovo con la Regione.

Med zasedanjem članov Nediške gorske skupnosti v Špetru. Govori socialist, prof. Firmino Marinig

BENEČANSKI KULTURNI DNEVI

Prof. Vladimir Klemenčič je predaval o temi: Prostorski učinki emigracije

V okviru Benečanskih kulturnih dni je v petek predaval v Špetru prof. dr. Vladimir Klemenčič o prostorskih učinkih emigracije. Predavatelj je pozdravil organizator letošnjih predavanj arh. V. Z. Simoniti, ki je obenem pozdravil tudi prisotnega predstavnika geografskega inštituta iz Vidma prof. Barbino ter poudaril, da se prav na ozemlju, kjer živi slovenska manjšina, srečujejo strokovni napor znanstvenikov obeh narodnosti.

Predavatelj je uvodoma poudaril, da je bil v Beneški Sloveniji način življenja že od nekdaj odvisen od oblik migracij. Na problem migracij pa moramo gledati s širšega zornega kota, saj ima svetovne dimenzije in zajema na desetine milijonov delavcev z družinami. Splošen pojav je redčenje prebivalstva v manj razvitih deželah in gostitev prebivalstva na industrijsko razvitih področjih. V primerih, ko gredo migracijski tokovi čez narodnostne meje, se s tem spremeni tudi narodnostna struktura prebivalstva kar seveda povzroča določene probleme. Te probleme v tujini navadno rešujejo diskriminacijsko, na primer s prepovedjo naselitve tujcev v mesta.

Obnem pa se pojavljajo tudi obratni migracijski tokovi v manj razvite alpske in mediteranske predele; ta turistični tok ima spet negativne posledice za zemljo, s katere se je v večini primerov vsaj del domačega prebivalstva izselil: odtujitev zemlje, gradnja turističnih objektov ter s tem vdor tujega kapitala, razkroj tradicionalnih dejavnosti ter s tem nazadovanje kulturne pokrajine. Domače prebivalstvo je v takih primerih marsikdaj v socialno podrejenem položaju, kar v primeru manjšin sproži tudi narodnostno asimilacijo.

Nato se je predavatelj spoprijel s specifičnimi problemi Beneške Slovenije in poudaril njeno novo funkcijo, ob odprtih mejah: ta zemlja postaja zanimiva z vidika prometa in rekreacije. Predvsem z uvedbo rekreacije je ozemlje zapisano naselitvi tujega prebivalstva, kar v zvezi z emigracijo domačinov pomeni hudo nevarnost za kulturno pokrajino. Prve oblike izseljevanja, ko so se zaradi razdrobljenosti kmečke posesti moški sezonsko izseljevali, so dale Beneški Sloveniji zunanjo podobo, ki je še danes vidna: velika sparcularnost, ki je posledica maksimalne izrabe zemlje in delovne sile. Zato je danes, ko so ljudje že prevzeli urbane navade, potrebna modernizacija kmečkih objektov. Ko se je po drugi svetovni vojni emigracijski tok iz Benečije usmeril v dežele zahodne in srednje Evro-

pe (v začetku 20. stoletja je bil usmerjen pretežno v čezmorske dežele), je prišlo do stalnejše naselitve izseljencev na delovnem mestu, s tem pa se je spremenil njihov odnos do zemlje. Predavatelj je nato orisal vzroke padca prebivalstva v Beneški Sloveniji ter poudaril, da je ta padec povzročil zmanjšanje obsega kmetijsko izrabljene zemlje, zapuščenje domov, opustitev planinskega pastirstva, vse to pa je spremenilo videz pokrajine.

Ob koncu je dr. Klemenčič poskusil nakazati rešitve za nadaljnji obstoj Beneške Slovenije. Poudaril je, da samo kmetijstvo ne more preživljati njenega prebivalstva, prav tako je nezadosten turizem. Potrebno je kombinirati ti dve dejavnosti z razvojem industrije, kajti samo kombinacija vseh treh dejavnosti bo omogočila razvoj tega področja.

Ob koncu je predavatelj pokazal še nekaj posebej izdelanih kart, ki so prikazale odsotnost vsakršnih infrastruktur na ozemlju Beneške Slovenije, padec njenega prebivalstva, poklicno strukturo njenih ljudi, pri čemer pa je predavatelj poudaril, da je treba pri programiranju upoštevati po eni strani tudi študirajočo mladino, po drugi strani pa kvalificirano delovno silo, ki je zaposlena v tujini.

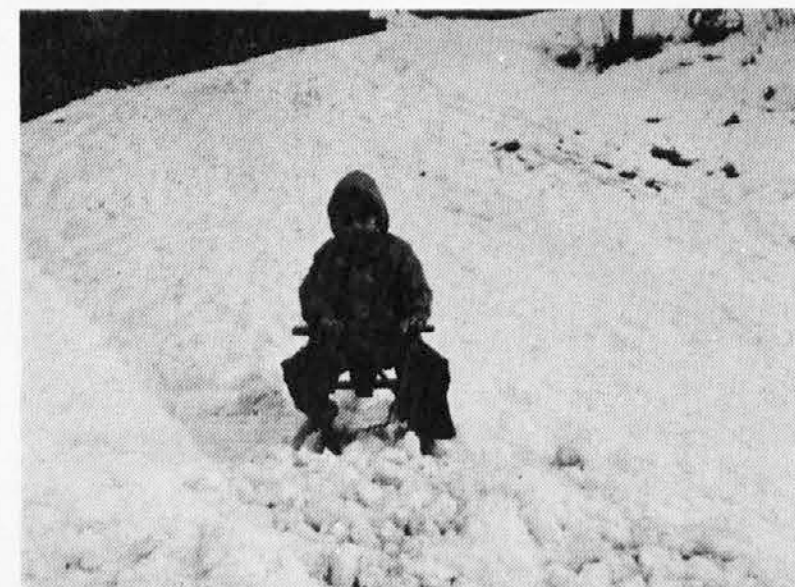
Z. G.
(Iz Primorskega Dnevnika)

Incontro di studio sull'architettura rurale

Abbiamo notizia che dal 30 aprile al 2 maggio prossimi, nella Villa Manin di Passariano, avrà luogo un incontro di studio sui piccoli centri storici e sull'architettura rurale o spontanea della Regione.

Vi sarà anche una mostra di alcuni interventi di restauro e di tutela delle caratteristiche storiche di alcune località della nostra Regione e verrà organizzata una tavola rotonda su questi problemi.

Nasce a proposito una domanda: in quale modo saranno presenti la Comunità Montana delle Valli del Natisone e la Comunità vicine?

Otroci se radi šukajo z vlakom po snegu. Slika je bila posneta pri Peternele (Dreka)

8. MAREC MEDNARODNI PRAZNIK ŽENA

Pre nami je 8. marec, mednarodni dan žena, in zato posvečam nekaj vrst našim ženam, ki žive v bregih in zapuščenih dolinah, saj je takin največ pri nas, in prav tu ne vedo, da ima tudi kmetica svoje pravice in enkrat v letu svoj praznik.

Res je, da se sedaj dosti mladih vključuje v nove žiljenjske razmere. Tiste, ki so študirale, so zaposlene kot učiteljice ali uradnice, manj učene pa kot delavke poraznih fabrikah v ravnini. In pri teh vrsticah ne smem pozabiti na tiste, ki so se malo šolale in so ostale doma, v Benečiji, kot angeli varuhi ognjišča. Njihovi možje so morali po svetu, da zaslužijo kruh družini, in one, te naše žene, držijo vse gospodarstvo pokonci, da ne propade. V dostih primerih s kopico otrok.

In kot sem že v začetku omenila, se časi spreminjajo. Žena ima sedaj volilno pravico, tudi dela ji ne manjka na polju, doma ali pri sosedih, bližnjih industrijskih centrih in tudi v tujini.

Žena pa se mora kljub temu še vedno boriti, ker si ni pridobila enakopravnosti z moškimi: nižja plača, če je noseča, jo masikje odpuste, če je intelektualka, ima pred njo moški prednost za delo in še

dosti drugih primerov bi vam lahko navedla, da je žena diskriminirana.

Ne bo odveč, če pripomnim, da zaposlena žena opravlja dve službi hkrati: eno doma, kot žena in mati, drugo pa, kjer dela. Napor je velik. Vzgoja otrok, gospodinjstvo in po drugi strani še izkoriščanje delodajalca, ker jo manj plačuje kot moškega.

Povedala sem vam na kratko, kako se godi našim ženam in po Italiji. Po svetu je marsikje drugače, in prav zato bi vas ob tej priliki tudi nekoliko pokregala. Pridobitev vseh državljanskih pravic še ni vse. Morale di se bolj intenzivno odzivati aktivnemu življenju. Tiste, na primer, ki so kjerkoli zaposlene, bi mogle namreč marsikaj storiti za tiste, ki opravljajo samo hišna in poljska dela.

Vsekakor pa moram dati nameniti, se časi spreminjajo. Žena ima sedaj volilno pravico, tudi dela ji ne manjka na polju, doma ali pri sosedih, bližnjih industrijskih centrih in tudi v tujini.

Ob tem prazniku želim vsem ženam, delavkam, kmeticam in drugih poklicev, da bi našle v sodobnem življenju tisto mesto, častno mesto, ki ga zahtevajo vse žene sveta.

Ljudske napovedi za marec

Če na 40 mučenikov dan ni lepo, tudi štirideset dni potem ne bo.

Sv. Gabrijela (24.) če zmrzuje, potlej slana nič več ne škoduje.

Če v sv. Rubertu (27.) lepi dni, se seno lepo suši.

Kar marca ozeleni, se rado posuši.

Če breskve pred sv. Gregorjem cveto, trije eno pojedjo.

Če marca grmi, dobra letina prihiti.

Če marca grmi, lakota beži.

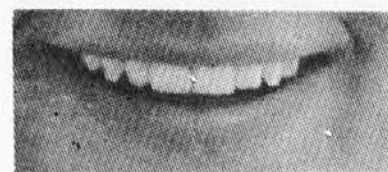
Možje - pretepači

Nasilje napram ženski nima meja. Medtem ko so v Angliji že zdavnaj odprli posebne ustanove, da ščitijo žene, ki jih pretepajo možje, smo zvedeli, da je v Nemčiji kar štiri milijone mož, ki pretepajo, klofutajo in brcajo svoje zakonite žene in to predvsem med wendom, ko imajo več časa.

Ti podatki so uradni in izhajajo iz prijav policijskim organom. Pri tem pa je treba tudi upoštevati, da dosti žena molči, bodisi iz strahu ali sramu.

Na vsak način se je porodil iz te situacije ženskega sveta nov faktor: dober del žena teh brutalnih zakonskih soprogov, okoli 25 %, je začela odgovarjati. Nekatere so se legalno ločile, dosti jih je pa kar na hitro zapustilo moža z otroki.

Na žalost nimamo pri rokah podatkov, kaj se dogaja pri nas, v Italiji.

« Z nespečnostjo je vedno slabše. Nocoj spet vso noč nisem zatisnil očesa. »

« Pa se potem še čudiš? Dragi moj, če ne zatisneš oči, potem seveda ne moreš spati! »

« Ljubica, nekaj ti moram priznati. Ne zaslužim več kot sto tisoč lir na mesec. Ali boš izhajala s tem, revica? »

« Za silo že, dragi moj. A od česa boš pa ti živel? »

Zdravnik: « No, veste kaj, predno greste k zdravniku, bi si pač lahko umili nogo. Stavim, da bi ji glede umazano-sti ne našel para na svetu ».

Pacient: « Dragi gospod doktor, zgubili bi stavo, če bi vam pokazal še drugo nogo! ».

Star pijanec, ki so ga pripeljali v umobolnico, (manicomio), pokliče nekega dne vse razburjen bolničarja in reče: « Nastavite uho na steno in dobro poslušajte! »

Bolničar pritisne glavo k steni, posluša nekaj minut, nato pa odgovori.

« Prav ničesar ne slišim, prav ničesar! »

« Vidite », pravi bolnik, « in to traja že tri dni! »

Polica j ustavi avto: « Ali imate vozniško dovoljenje? »

Avtomobilist: « Seveda, gospod policaj. Imam ga v notranjem žepu suknje ».

Polica j: « Že prav, že prav! Če ga imate, mi ga ni treba pokazati. Če bi ga pa ne imeli, bi ga moral videti! ».

« Moja žena je rodila. »

« Ali je fant? »

« Ne! »

« Torej deklica? »

« Sijajno! Kako si pa to uganil? ».

« Če ne boste prenehali s pitjem alkoholnih pijač, starosti ne boste učakali! » pravi zdravnik.

« Da, da, dobra kapljica le pomladi! » odvrne pacient.

Med prijateljicami: « Kako ti je všeč moja najnovejša fotografija? ».

« Imenitna je. Taka bi morala v resnici biti! ».

PESNIK EUGENIO MONTALE PREVEDEN V SLOVENŠČINO

Lanski Nobelov nagradenec za literaturo je znani italijanski pesnik Eugenio Montale. Rodil se je leta 1896 v Genovi. Med drugim je bil sodelavec raznih časopisov in revij in tudi prevapalec. Velja za utemeljitelja in prenovitelja italijanskega pesniškega izraza. Prištevajo ga med glavne predstavnike «hermetizma» v poeziji, za katerega je med drugim značilen odklanjajoč odnos do predvojne fašistične stvarnosti v Italiji.

Montalova dela je v slovenščino prevedel Ciril Zlobec. V njegovem izboru in prevodu bodo še letos izšle izbrane Montalove pesmi.

PIŠE PETAR MATAJURAC

ODGOVOR: « Ne bom se borila proti kilogramom »

Draga Vanca!

Pozorno sem prebrala tvoje pismo in ga, kakor vidiš tudi objavila v prejšnjem « Ženskem svetu ». Hvala ali graja, vse mi je dobrodošlo, je to dokaz, da mojo rubriko prebiraš in si kakšen nasvet tudi osvojiš, čeprav imaš verjetno o vsaki stvari, ki je zapisana, svoje mišljenje.

Moj odgovor tebi in vsem tistim, ki mislijo podobno kot ti, bo čisto kratek.

Pišeš, da si stara 40 let, visoka 158 cm in tehtas 60 kg, ter da se ne boš borila proti tej teži, ker da tudi če si malo bolj okrogla, radi gledajo za tabo. Vse v redu in prav, vendar to rubriko berejo tudi mlada dekleta, ki prav gotovo nočejo izgledati zavaljene, mlahaive. Veš, Vanca, shujševalna kura in vitka linija ni nekaj aristokratskega, kar si privošči lahko le bogate gospe. Saj če čisto tako pogledaš, ni debel tisti, ki dela od jutra do večera na polju, v fabriki, doma na kmetiji in nima niti minute prostega časa za oddih. De-

bel je tisti, ki lenuhari, ne dela, poseda po celi božji dan in mu zato vse, kar poje, gre v špeh in sedalo namesto v energijo mišic. Kako more biti debel tisti, kateremu vsa izdatna hrana, ki jo zaužije med težkim delom (ti pišeš, da delaš sedem dni v tednu na njivi, v hlevu, v hiši in pri sosedih) izgori v hipu? Kaj potem ostane za mast in debelo špehnato oblogo okoli trebuha? Torej je treba iskati vzroke za debelost drugje. V letih, kot je verjetno v tvojem primeru, kjer ni delovanje hormonov urejeno kot nekdanj, po porodih, načinu dela (sedenje pri stroju), nepravilni prehrani? Povem pa ti, da prenašanje težkega koša drv na ramenih povzroča vse prej kot pa debelost.

Kaj pa naj rečem o receptu, ki sem ga objavila? Praviš, da je za bogate gospe.

Jaz vem tudi recept prav za revne gospe, tudi za tiste, ki nimajo niti beliča v žepu: manj, oziroma, ne jej. Izogibaj se polente in ne baši se z belim

kruhom, pojej jabolko za malico namesto panina, pa boš videla, da se ti v denarnici ne bo poznalo kaj manj, na vagi pa kar precej. Pa pojej 1 kg jabolk na dan, skledo solate, košček sira, dve jajci in skledo kuhane verdure-koliko boš porabila? In če boš delala tako, ne boš imela čez kakšnih deset let strahu, da te bo zadel kap zaradi zamaščenosti srca ali česa podobnega. Okretno in lahno se boš gibala po kuhinji okoli svojega moža in otrok in prav gotovo te bodo gledali z občudovanjem. Če pa si rada malo bolj okrogla, nič hudega-veliko zdrava ti želim. In pa seveda mladostnega videza!

Tvoja Tatjana

Pa še to: Povej mi, Vanca, zakaj beneške žene ob sredah in sobotah kupujejo v Kobaridu čez mejo (ali pa kje drugje) po 5 koščkov masla, 5 steklenic olja, 5 kg mesa, 5 čokolad, bombonov in piškotov, če pa ti pišeš, da si ne morejo privoščiti shujševalne kure? A redilno si lahko?

Dragi brauci!

Al veste, kaj se je zgodilo u Kanalski dolini, u vasi Ukve?

Gor opravlja božjo službo beneški duhovnik, gospod Mario Garjup iz Topolovega. Ljudje ga imajo radi, saj so napravili vič peticionu do videntskega nadškofa, da jim ga pošlja gor.

Gospod Garjup, je poleg mašnika, aktiven član družbe, odnosno slovenske skupnosti u Kanalski dolini. Po njegovem prihodu u Ukve, je tam nazivalo kulturno življenje. Začeu je publicirat tudi list (giornalin), ki se imenuje prav Ukve, a za kar so mu farani narbuj hvaležni je to, da je poskušu uresničiti njihov staro željo: učiti otroke u njihov materinem jeziku, u slovenščini.

Napravu je prošnja na oblasti, da bi bio lahko tečaj (korš) slovenčine u šuolski avli. Za ta «korš» se je upisalo 21 otrok in nekaj tjednu so se pridno učili slovenščine. Potem je prišla prepoved, ki je udarila use kot strjela

z jasnega neba. Slovenski otroci v Ukvah se ne smejo učiti u materinem jeziku!

Morate vjedet, dragi brauci, da u Kanalski dolini živi tudi nemška manjšina, a Nemceve je dost manj kot Slovencev. Tudi Nemci imajo «korš» u svojem jeziku za svoje otroke. In to je pametno. Usak otrok ima pravico, da se uči u svojem jeziku. Tuo dopuščaju zakoni (leč) in koštucion naše Republike. Če smo za tuo, da se naši otroci učijo u slovenščini, italijanski u italijanščini, francoski u francoščini, naj se tudi nemški učijo nemščine.

Diferenca pa je u tem, da njese prepovjedali njemškega tečaja (korša), pač pa slovenskega.

Kadar sem zvjedu za tole krivico, ki so jo storili našim otrokam v Ukvah, sem hitro pogruntu in paršu do zaključka, da se mjeri u Italiji demokracija in frajnost z americkanskimi dolarji in nemškimi marki. Če bi bila Italija dobila — sada, ko se nahaja u težki ekonomski in

monetarni krizi — eno milijardo zlatih dinarjev posojila, bi se bila lahko mjerila naša frajnost in demokracija tudi z dinarji. V Italiji smo tajšni, da se varžemo za istim, ki vič da, za istim, ki je buj močjan.

Takuo u Rimu, kot u Vidmu se pozvižgaju na principe, na leče in na koštucion Republike.

Kaj se lahko pričakuje u deželi, kjer Lockheed podkupa, korumpira ministre, CIA pa politike? Od teh ljudi ne moremo pričakovati dobre, pametne in demokratske administracije.

Pripeljali so Italijo do moralnega in ekonomskega propada. Te ljudi je treba pomesti in zaupati oblast narodu, ki je v dobri večini zdrav. Samo če bo italijanski narod sam svoj gospodar, bo zavladala v Italiji prava demokracija in frajnost za use in tudi za slovenske otroke u Ukvah.

Vas pozdravja Vaš

Petar Matajurac

KAJ SE JE ZGODILO PO NAŠIH DOLINAH

PODBONESEC DEMOGRAFSKO GIBANJE U LETU 1975

U preteklem ljetu smo imjeli u našem kamunu naslednje demografsko gibanje:

Rodilo se je 19 otrok, 10 puobčju in 9 čičic.

Rodili so se:

Banchig Morena iz Tarčeta, Spagnut Silvia iz Varha, Pollauszach Daniele iz Brišč, Blanchini Alessio iz Krasa, Domenis Cinzia iz Loga, Iuretig Mary iz Dolenjega Marsina, Beltrame Riccardo iz Špehuonje, Gujon Giorgio iz Kal, Puller Stefania iz Bjač, Paludgnach Dennis iz Erbeča, Zorza Pamela iz Linderja, De Mario Tiziana iz Brišč, Clignon Igor iz Tarčeta, Berghignan Dino iz Ošjaka (Gor. Ruonac), Conti Enrico iz Brišč, Iuretig Albano iz Dolenjega Marsina, Ierep Mauro iz Gorenjega Marsina, Deganutti Cinzia iz Ščigli in Battistig Franco iz Kal.

Umarlo jih je 42, glih tar kaj moških kot žensk.

Umarli so:

Balus Giuseppe iz Lazica, Gorenzsch Pietra iz Ščigli, Crast Giuseppe iz Štupce, Cencig Maria iz Varha, Specogna Rosa iz Črnega Varha, Zorza Tommaso iz Gorenjega Marsina, Specogna Agostina iz Pačeje, Specogna Antonio iz Špehuonje, Birtig Giuseppa iz Gorenje Vasi, Specogna Giuseppa iz Špehuonje, Crucil Teresa iz Linderja, Mucig Giulia iz Gorenje Vasi, Saccu Vittorio iz Krancov, Marseu Romano iz Skubinu, Zorza Giuseppina iz Linderja, Clignon Giovanni iz Ščigli, Crucil Natale iz Linderja, Suber Teresa iz Bjač, Birtig Antonia iz Špehuonju, Domenis Maria iz Varha, Iuretig Giuseppe iz Dolenjega Marsina, Medves Alessandro iz Gorenjega Marsina, Bertossi Mario iz bloka pri Štupci, Modolo Lino iz Podbonesca, Furlan Maria Lucia iz Podbonesca, Maion Giovanni iz Zapotoka, Marseu Angelina iz Dolenjega Marsina, Buttera Antonia iz Lahove (Ruonac), Balus Olga iz Lazica, Peroni Aldo iz Podbonesca, Iuretig Angelina iz Dolenjega Marsina, Pierigh Giuseppe iz Lazica, Guion Oneglia iz Zapotoka, Buttera Eugenio iz Buterju (Gor. Ruonac), Iuretig Anna iz Ošjaka, Clignon Giuseppina iz Tarčeta, Domenis Mirco iz Domenišu (Dol. Ruonac), Blanchini Bruno iz Krasa, Manzini Antonia iz Špehuonju, Manzini Giorgio iz Ščigli, Crucil Sofia iz Štupce in Gusola Zaccaria iz Ščigli.

Poročilo se je 26 paru, a niso vsi iz našega kamuna. Postala je navada, da se ho-dijo poročat v sugestivno Landarsko jamo tudi iz drugih krajev in bi bilo razvidno že po priimkih, četudi bi ne publicirali njih rojstnega kraja in residence. Od 26 paru, so se trije domači parir poročili zunaj.

Umarlo jih je 42, glih tar kaj moških kot žensk.

Umarlo jih je 42, glih tar kaj moških kot žensk.

Umarlo jih je 42, glih tar kaj moških kot žensk.

Umarlo jih je 42, glih tar kaj moških kot žensk.

Umarlo jih je 42, glih tar kaj moških kot žensk.

Umarlo jih je 42, glih tar kaj moških kot žensk.

Umarlo jih je 42, glih tar kaj moških kot žensk.

Poročili so se:

Lesizza Franco iz Prapotnega in Manzini Noemi iz Podbonesca (Ščigla); Lanzutti Luciano iz Remanzucco in Juretig Viviana iz Marsina; Anzolini Alberto iz San Michele al Tagliamento in Specogna Francesca iz Tarčeta; Corneglio Roberto iz Špjetra (Petjag) in Medves Gianna (Podvršč). Lavorgna Lorenzo iz Vidma in Pla'no Rosa iz Vidma; Cerello Giorgio iz Martellago in Cargno Edi iz Martellago; Paviotti Loris iz Trivignano in Franz Alessandra iz Palmanove; Brida Roberto iz Vidma in Cencig Luisa iz Črnega varha; Gujon Adriano iz Špjetra in Gujon Daria iz Erbeča; Serafini Carlo Pio iz Špjetra in Jerep Edda iz Dolenjega Marsina; Specogna Alessandro iz Vidma in Dal Sacco Rosa - Maria iz Vidma; Toffolo Ivano iz Chiopris - Visone in M-Moreale Sandro Enrico Primo iz Vidma in Clocchiatti Marilena, Egidia iz Vidma; Domenis Dario iz Ronca in Juretig Elsa iz Ronca; Birtig Giuseppe iz Ronca in Šturam Milena iz Ronca (živita oba v Milanu); Pilutti Paolo iz Vidma in Scubla Valentina Annamaria iz Vidma; Vogrig Pietro iz Tarčeta (Sovodnje) in Elda, Alberta Vogrig iz Seuca corig Ilona iz Tavorjane; (Grmek); Basilicata Enzo iz Prapotnega in Battistini Bruna iz Prapotnega; Magnano Loris iz Cedada in Perigoj Marina iz Dolenjega; Crucil Gianpaolo iz Loga in Gorenzsch Ornella iz Dol. Marsina; Pin Antonio iz S. Vito al Tagliamento in Del Gallo Margherita iz Ronca; Triglia Giuseppe iz Leverkusen (Nemčija) in Cencig Silvia iz Črnega vrha.

Umarlo jih je 42, glih tar kaj moških kot žensk.

Umarlo jih je 42, glih tar kaj moških kot žensk.

Umarlo jih je 42, glih tar kaj moških kot žensk.

Umarlo jih je 42, glih tar kaj moških kot žensk.

Umarlo jih je 42, glih tar kaj moških kot žensk.

Umarlo jih je 42, glih tar kaj moških kot žensk.

Umarlo jih je 42, glih tar kaj moških kot žensk.

Umarlo jih je 42, glih tar kaj moških kot žensk.

Umarlo jih je 42, glih tar kaj moških kot žensk.

Umarlo jih je 42, glih tar kaj moških kot žensk.

Umarlo jih je 42, glih tar kaj moških kot žensk.

Umarlo jih je 42, glih tar kaj moških kot žensk.

Umarlo jih je 42, glih tar kaj moških kot žensk.

Umarlo jih je 42, glih tar kaj moških kot žensk.

Umarlo jih je 42, glih tar kaj moških kot žensk.

Umarlo jih je 42, glih tar kaj moških kot žensk.

Umarlo jih je 42, glih tar kaj moških kot žensk.

Umarlo jih je 42, glih tar kaj moških kot žensk.

Umarlo jih je 42, glih tar kaj moških kot žensk.

ČEDAD

U Belgiji je umaru naš emigrant Pittia Attilio. Biu je zlo poznan med beneškimi Slovenci u Belgiji, pa tudi priljubljen in spoštovan.

Minatorska boljezan ga je spravila u prerani grob, saj je imeu samuo 53 ljet. Ziveu je s penzionam u Lambusart. Biu je oče 6. otrok.

Rajnik Pittia Attilio iz Cedada

ŠPIJETAR

SARZENTA

U nedeljo, 22. februarja, je umarila u počitniškem domu (casa di riposo) u Vidmu Tella Macorig, stara 84 ljet.

Nje pogreb je biu u Špjetru, u torak, 24-2-76.

Dne 24. februarja je umaru u Vidmu Agostino Adami, star 67. ljet. Pokopali smo ga u Špjetru, u sredo, 25. februarja.

KLENJE

Za odreti prase voda iz Poštaka

Gino Chiabai in Danilo Oviszsch iz Poštaka sta kupila prase u Klenju in ker živi u Klenju tudi znani bečjar, Mario Kebar, sta se lepuo umislila, da bi prasičca zaklali kar u Klenju.

Zdjelo se je, da je bluo use parpraujeno u prvih dneh februarja, potem so zamerkali, da jim manjka narbuojši, narbuj potreban element: voda.

Voda je nujno potrebna, če ubije prasiča, tiste dni pa je manjkala, posebno u gorenjem koncu vasi. Še dobro, da jim je parskuoču na pomuoč Vitorin Oviszsch iz Puoštaka in jim od tam parpeju vodo.

Nu, mislimo pa le, da jo nje bluo potreba vozit glih od Poštaka, saj teče rjeka glih pod vasjo, pod Klenjam, pa tudi druge vasi so bližje. Špjetarski kamun pa naj usedno poskarbi, da se ne bo vič koj tajšnega zgodilo, ko bojo darli drugo prase...

MEČANA

U srjedo, 18. februarja, je umaru naš vasnjan Černoja Remo, star 65 ljet. Njega pogreb je biu u Špjetru u petak 20-2-76.

PETJAG

U čedadskem špitalu je umaru u četartak, 19. februarja, Petar Manig, star 74 ljet.

Pogreb je biu u soboto, 21-2-76, u Špjetru.

SV. LJENART

SKRUTOVO

U ognju zgubiu življenje

U petak, 20. februarja, je začela gorjet senožet nad provincijalno cjesto med Cemurjem in cjesto, ki pelje u Hlasto. Ogin se je hitro šjeru po visoki, suhi travu. Na kraj požara je paršu parvi Gariup Gino, star 64 ljet, iz Skrutovega. Začeu je gaciti, a kadiž in azma, za katero je bolehou, sta ga kmalu spravila na tla. Na njem se je unela obljecka in je začeu gorjet.

Na pomuoč mu je paršu domaćin Guerrino Zanini, kateri se je par reševanju ožgau parste in roke.

Garjupa so odpeljali u videmski špitalu, a mu ni pomagala obedna zdravniška pomuoč. Tisto nuoč je umaru.

Njega pogreb je biu par Sv. Ljenartu u nedjejo, 22. februarja.

DREKA

DEBENJE

U četartak, 19. februarja, nas je za večno zapustu naš dragi vasnjan Mario Tomasetig, Mihjelu pa domače. Star je biu 55 ljet.

Rajnik Mario je biu dobar pjevac in je biu že od mladih ljet član domaćega pevskoga zbora.

Vič ljet je djelu u belgijanskih minjerah, u katerih je dobil silikoso, a usedno je do zadnjega pjeu u zboru.

Njega pogreb je biu u soboto, 21-2-76, pri Sv. Štoblanku, kamor so ga pripeljali iz čedadskoga špitala. Družini izrekamo naše globoko sožalje.

LAZE

Iz Švice so nah poslali zgornjo sliko lepe Marianne Cicigoi, ki se je rodila u Berni 7-12-1975.

Srečni oče in mati sta: Anton Cicigoi - Sjornu iz Laz, mati pa je Ivanka Škorjanček iz Stajarskega. Za rojstvo lepe Marianne so vsi veseli, posebno pa nono, Bepo Šjor iz Laz.

U soboto, 14. februarja, sta se poročila pri Mariji Devici na Krasu Cicigoi Gino - Šonku iz naše vasi in Cicigoi Gabriella, Pitažova iz Ocnega Brda. Žlahta in parjatelj jima želijo dosti sreče in zdravja.

MALINSKE

Janez (Giovanni Rucchin) se je poročil na Hrvatskem

Na djelu u Švici sta se spoznala in vzljubila in ljubezen jih je parpejala do poroke.

On je doma iz Malinskega, Janez (Giovanni) Rucchin ima 26 ljet, ona, Marija Lokanec pa je doma iz Gunje Brčke na Hrvatskem in ima 18 let.

Poročila sta se u parvi polovici letošnjega januarja u njenem rojstnem kraju, potle sta šla spet na djelo u St. Gallo, u Švico.

Parjatelj s te strani in one strani meje jima želijo puno sreče in zdravja u njih skupnem življenju.

GRMEK

RUKIN

«Marička» Giuliana Zufferli, nevjesta u komediji «Beneška ojcet», se je zarjes oženila

U soboto, 14. februarja, sta se poročila u Klodiču Giuliana Zufferli in Luciano Qualizza iz Srednjega.

Prepričani smo, da ni buj pozninik noviču u Benečiji, kot sta Luciano in Giuliana. Na «Dan emigranta» u Cedadu jih je gledalo nad 1000 ljudi.

Ona je igrala u komediji «Beneška ojcet» nevjesto Maričko, on pa je biu Janez, tisti, ki je nabrisu za klobuk gospodina iz mjesta.

Hudomušni parjatelj pravijo, da je ušafala Giuliana s poroko na «Beneški ojcet» gušt, da se je zarjes poročila. Diferenca (razlika) je samuo u tem, da ni poročila «Vanaca».

Dramska skupina in «Beneško gledališče» želijo mlademu paru dosti sreče in veselja u njih skupnem življenju.

PODLAK

U petak, 20. februarja, nas je na hitro zapustu naš vasnjan Anton Bernich-Sivacu po domače. Star je biu 68 ljet.

Rajnkega Antona je dobila martvega u izbi žena Ernesta, ko se je varnila iz Cedada.

Pokopali smo ga na Ljesah u nedeljo, 22. februarja. Žlahti in družini naj gre do naše iskrene sožalje.

SREDNJE

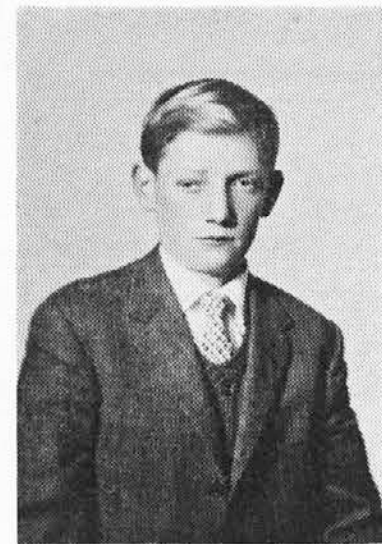
GNIDOVCA

U Belgiji se je poročiu Eligio Floreancig

Iz Belgije so nam sporočili veselo novico, da se je u Taminesu poročil 31. janua-

rja naš vasnjan Eligio Floreancig.

Ušafu je pridno in lepo ženico, ki se piše La Violete Daniela. Zveza beneških emigrantov želi mlademu paru vse najbolje u življenju.

Rajnik Bepino Gariup iz Topolovega

TOPOLOVO

U nedeljo 22-2-1976 zvečer je umaru u čedadskem špitalu naš vasnjan Bepino Gariup - star 28 ljet.

Pljučnica (bronco polmonite) ga je spravila u prerani grob. Družini izrekamo naše globoko sožalje.

SOVODNJE

Ceplesišče brez vode... če jo ne nucajo pametno

«Ordinanza» sovodenjskega šindaka Petra Zuanella prepoveduje Ceplješanam nucanje vode po nepotrebnem, ker ta zmanjkuje, posebno u gorskem koncu vasi, ob suhem cajtu.

Ceplješani pravijo, da je biu rezervoar (deposit) vodovoda slabo zgrajen in sada pušča puno vode. Če bi ne bluo takuo, bi voda ne manjkala. Trjeba bo dobiti potrjeban denar in postrojiti «deposit».

Veliko težav so imjeli za preskarbo vode u gorenjem koncu vasi, posebno u tistih dneuh, ko je zapadu snjeg.

Za živino so hodili po njo u bližnji potok. Pravijo, da se je Keko Gudčju zlomu nogo, ko je po snegu nesu vodo iz potoka.

Želimo mu, da bi kmalu ozdraveu.

VELESALOM NA MATAJURJU

U nedeljo, 22. februarja, je biu rjes ljep, pomladanski, sončni dan, kar je pritegnilo u naše doline na stotine turistov.

Največ jih je bluo na Matajurju, kjer so ble mandamentalne smučarske tekme u veleslalomu.

GABROVCA

U soboto, 28-2-76, sta se poročila na Trčmunu Gos Mario iz naše vasi in Jermal Ivana iz Idrskega pri Kobaridu. On ima 30, ona pa 24 ljet.

Želimo jim vse dobro.